

גוליבר

כתב ג'ונתן סוויפט

סיפור מחדש: מרטין ג'נקינס

אייר: קריס רידל

תרגום: מיכל אלפון

הוצאת עם עובד 2007

על הספר

אחד מספרי המסעות המפורסמים בעולם הוא הספר שכתב ג'ונתן סוויפט לפני למעלה מ-300 שנים, (1726).

הספר נכתב למבוגרים, אך זכה להרבה עיבודים לסרטים והצגות, לשכבות גיל שונות. במיוחד זכה להרבה עיבודים קטע המסע של גוליבר בו הוא מבקר בארץ ליליפוט – ארץ הגמדים.

הספר נכתב כביקורת חברתית על אותה תקופה, אך גם היום יכולים אותם חיצו ביקורת להתאים לחברה המודרנית.

ביקורת על הספר המעובד, המאייר והמתרגמת כתבה נירה לויין באתר דףדף:

<http://www.dafdaf.co.il/Details.asp?MenuID=1&SubMenuID=131&PageID=1328&Ot=%E2>

ההפעלות מיועדות לכיתות ד – ו, חלק מההפעלות מיועדות לקבוצות גיל מבוגרות יותר. נציין זאת בגוף ההפעלה.
למי שאין בידיו הספר של ג'נקינס יכול לענות על השאלות מכל מהדורה של מסעי גוליבר. (בהמשך נתייחס גם למסעי גוליבר בהוצאת שוקן בתרגום ג אריוך, 2000)

הפעלות

ספרי מסע

ספרי מסע כשמם כן הם: אלה ספרים המתארים מסע, כלומר יציאה ממקום אחד, בדרך כלל מוכר וידוע, אל מקום חדש. בדרך כלל חקירת המקום החדש תספר משהו לנוסע שלא ידע טרם צאתו למסע. במקומות הרחוקים והמסתוריים האלה קורות לגיבור הרפתקאות מדהימות, מוזרות, מפחידות ומאתגרות. הגיבור לומד מכל הרפתקה ומדווח לנו, הקוראים. לעיתים קרובות ניתן ללמוד לקח ולהשכיל מאותם דיווחים.

ענו

- האם אתם מכירים סיפורי מסעות? כתבו אילו סיפורים.
- האם אתם אוהבים סיפורי מסע?
- האם אתם אוהבים לצאת למסעות?
- מה אפשר ללמוד ממסע?
- מה אפשר ללמוד מספר מסע?

מי אתה אדון גוליבר?

הספר בתרגומו של ג'נקינס פותח ב 15 שורות קצרות שבהן למואל גוליבר מתאר את חייו בהווה.
מתוך קריאת שורות אלה ניתן ללמוד כמה דברים על גוליבר.

ענו (על פי פתיחת הספר)

- היכן חי גוליבר ואיזה אורח חיים הוא מנהל?
 - עם מי הוא מעדיף לשוחח?
 - מה יחסו לבני אדם, לאשתו?
 - מה גרם לו להחליט לספר את סיפורו דווקא עכשיו?
 - לאחר קריאת ההקדמה הקצרה הזאת, מה אתם אומרים על דבריו של גוליבר: "יצא לי שם של אדם שכל דבריו אמת-ועל כן תוכלו להאמין לכל פרט ופרט בסיפור שאתם עומדים לקרוא." האם הדברים שקראתם בהקדמה מחזקים את התחושה שאכן לפנינו סיפור אמת? הסבירו.
6. כיצד מתייחס גוליבר לאהבת המסעות שלו ולרצונו החוזר לעזוב את ביתו וללכת לחקור ארצות רחוקות?

תעודת הזהות של גוליבר

מקום הולדת גוליבר _____

מקצועו של גוליבר _____

מצבו המשפחתי של גוליבר _____

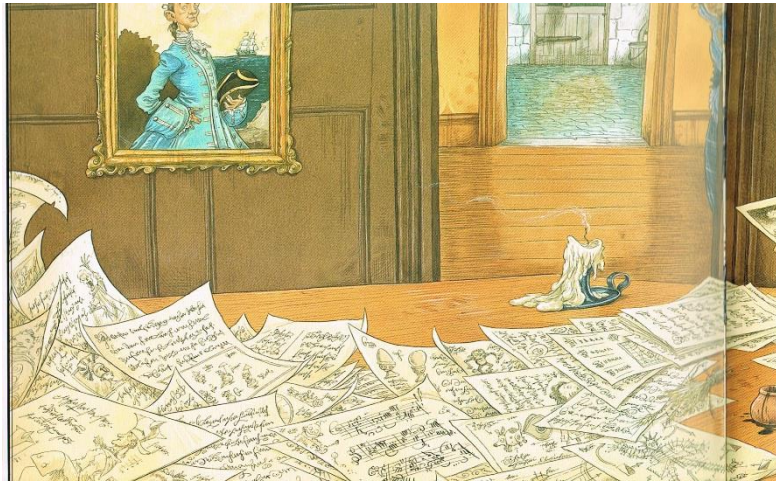
מקום מגוריו של גוליבר בראשית דרכו המקצועית _____

שולחן הכתיבה של גוליבר

המאייר כריס רידל, שאייר את הספר הזה באופן מיוחד במינו, מוסיף עוד מימד לדמותו של גוליבר בציור שולחן הכתיבה שלו.

התבוננו באיור הבא:

- תארו מה אתם רואים באיור.
- ספרו מה אפשר לומר עוד על אופיו של גוליבר על פי הדפים שעל השולחן.

דמותו החיצונית של גוליבר

התבוננו בדמותו של גוליבר כפי שבחר לצייר אותה כריס רידל.

- מה מיוחד בדמותו המצוירת?
- אילו תכונות מבקש המאייר להעניק לה?
- איך אומר לנו המאייר כי גוליבר שלו הוא איש סקרן?

הארצות שאליהן הגיע גוליבר במסעותיו ומה למד מהביקור בהן,

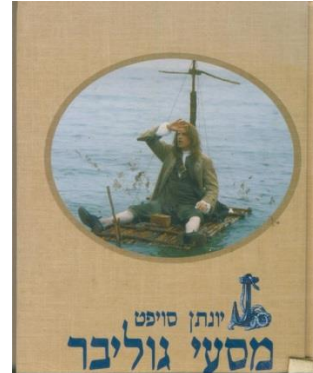
השלימו את הטבלה המצורפת

שם הארץ אליה הגיע גוליבר	מיקום הארץ אליה הגיע גוליבר ומאפייניה	התכונה המיוחדת של תושבי המקום ומה למד גוליבר מהביקור אצלם
ליליפוט		
	חצי אי מוקף הרי געש הארץ מנותקת מכל העולם. שדות שעורה בגובה 15 מטרים	
		טופחים על הפה, ועל האוזן. מחשבים חישובים
ארץ ההויהנהנמים		

הפעלות לקבוצת גיל מבוגרת יותר

בהשוואה לגרסה של ג'נקינס ורידל, נתייחס כאן גם לתרגום המלא של הספר :

מסעי גוליבר

כתב: יונתן סויפט

תרגמה וערכה את המבוא וההערות: ג אריוך

הוצאת שוקן ירושלים ותל אביב, 2000

איורים: גראנוויל

(איור העטיפה מתוך הסרט "מסעי גוליבר" בכיכובו של טד דנסון)

המסע של גוליבר בחלקו הגדול הוא סאטירה על החברה שבה חי ג'ונתן סוויפט, המחבר, בתחילת המאה ה-18, בעיקר בתחומי הפוליטיקה והמדע. אך זוהי גם ביקורת על כל חברה שרואה את עצמה נאורה. "היסוד רב הערך ביותר בתוכנו של "מסעי גוליבר" הוא... הדברים הנאמרים בו על חיי אנוש והמתבטאים באמצעות ראיית האנושות מארבע נקודות תצפית שונות. הראשונה היא זן של יצור עליון מבחינה גופנית, הרואה את המין האנושי קטן עד כדי גיחוך, השניה היא זו של יצור נחות מבחינה גופנית. הרואה את המין האנושי כגדול במידה שאין הדעת סובלתה. השלישית היא נקודת התצפית של השכל הישר, שממנו נראה רובו הגדול של המין האנושי כלא שפוי ורע לב. הרביעית היא זו של יצור רציונלי, הרואה את מין האדם בכללו כאי רציונאלי וחייתי". (תרגום אריוך מבוא מאת טרנר, עמודים 15-16)

ארץ ליליפוט

נושאי משרות ממשלתיות (עמ' 25 בספר של ג'נקינס)

- כיצד מתקבלים אנשים למשרות ממשלתיות גבוהות בארץ ליליפוט?
 - מה הקשר לאופי המשרה וליכולת לקפוץ או ללכת על חבל?
 - מה רוצה המחבר לומר לנו הקוראים?
- מלחמות (עמ' 30 בספר של ג'נקינס)

- מה הקשר בין חיתוך הביצים למלחמות?
- מה רוצה לומר המחבר על כך?

מוסר וחינוך (עמ' 38 בספר של ג'נקינס)

- האם אתם מסכימים עם תושבי ארץ ליליפוט ש "רמאות והונאה הם פשע יותר חמור מגניבה?", הסבירו.
- מהו העונש על כפיות טובה לדעתכם?
- מה דעתכם על שיטות החינוך הנהוגות בארץ ליליפוט, האם הייתם רוצים שכך ינהגו גם בארץ? הסבירו.

גוליבר בארץ ליליפוט, אייר כריס רידל

גוליבר בארץ ליליפוט, אייר גראנויל.

התבוננו באיורים של כריס רידל ושל גראנוויל המתארים את גוליבר בארץ לילפוט.

- כיצד לבוש גוליבר וכיצד הוא נראה. השוו גם לאיורים לעיל של רידל. אילו תכונות חיצוניות שלו באות לידי ביטוי באיור הנוכחי בהשוואה לאיורים של רידל.

אירועים פוליטיים שהתרחשו בתקופתו של המחבר סוויפט נרמזים בצורה לגלגנית בספר זה. האנשים הקטנים מצטיירים כבוגדניים ואכזריים וחסרי חמלה

- בחרו מתוך הספר של ג'נקינס ורידל או מתוך עותק אחר של הספר הנמצא בידיכם, אירועים המתרחשים בארץ ליליפוט היכולים להדגים את הביקורת הזו על אנשיה.

המסע אל ברובדינגנג

התבוננו באיור מעל, בו מגיע גוליבר אל המלך והמלכה. התייחסו גם למה שכתוב עליהם בספר שבידיכם.

- כיצד מתאר גוליבר את מראם החיצוני של אנשי ברובדינגנג בכלל ושל המלך והמלכה בפרט.
- באופיים של אנשי ברובדינגנג אפשר למצוא מצד אחד גם צדדים של גסות ואטימות ומצד שני גם טוב לב והתחשבות. הדגימו מתוך הספר שבידיכם.
- אחד הלקחים החשובים שמלמד המסע לברובדינגנג הוא להתבונן. העובדה כי גוליבר יכול לראות עתה את העולם כמו בזכוכית מגדלת משנה את השקפתו של גוליבר על התנהגות אנושית. הסבירו (עמ' 61 ואילך בספר של ג'נקינס)

התבוננו באיור של גראנוויל מעל, בו מתואר תלמיד מנסה לבלוע צנים דק, שעליו כתובים משפט מתמטי וההוכחה של משפט זה.

" המשפט וההוכחה נכתבו ברור על פכסם (צנים) דק וכדיו שימש סם מרפא למחושי ראש. את הפכסם הוצרך התלמיד לבלוע על קיבה ריקה ובשלושת הימים הבאים היה עליו להסתפק בלחם ומים. ככל שנתעכל הפכסם עלה הסם אל מוחו ויחד איתו עלה גם המשפט המתמטי. אך עד כה לא נחלה השיטה הצללחה יתרה במקצת עקב טעות במינון או בהרכב של הסם ובמקצת בגלל טבעם הסורר של נעים אשר הסם גורם להם בחילה כה עזה, עד שעל פי רוב הם סרים בגנבה הצידה ומקיאים אותו מקרבם עוד קודם שפעל את פעולתו." (תרגום אריוך עמוד 210)

- מהי ביקורתו של גוליבר על שיטת ההוראה ועל התלמידים באקדמיה?
- מה דעתכם על שיטת הוראה זו?
- מה חושב גוליבר (ג'ונתן סוויפט) על מדע, ידע? (עמ 86 בספר של ג'נקינס)

- מה לדעתכם, ההמצאה הכי הזויה של מדעני לפוטה. הסבירו?
- מה דעתו של גוליבר (ובעצם זו ביקורת של המחבר, ג'ונתן סוויפט) על מחברי ספרים? (עמ' 96 בספר של ג'נקינס)
- מהי תוכנית שיפור השלטון בלפוטה. מה דעתכם על החלפת חצי המוח בין יריבים פוליטיים? נראה לכם שתהליך מסוג זה היה מתאים לדורנו? (עמ' 98 בספר של ג'נקינס)

מסע אל ארץ ההויהנהנמים

- מי הם ההויהנהנמים? תארו את התנהגותם בחיי יום יום? היעזרו בציור של גראנוייל.
- מי הם היאהו? ספרו עליהם.
- במה שונה הביקור בארץ ההויהנהנמים מהביקור בארצות האחרות? מה מיוחד בביקור זה?
- איזו תכונה אנושית חסרה להויהנהנמים?

- מדוע בחר המחבר בהויהנהנמים להיות יצורי העל, למרות שהם חסרי רגש, ופועלים רק לפי התבונה והשכל?

חזרו לשאלות שכתבתם בפתיחת הספר וענו עליהן על פי סיום הספר:

- היכן חי גוליבר ואיזה אורח חיים הוא מנהל בסיום הספר?
- עם מי הוא מעדיף לשוחח?
- מה יחסו לבני אדם, לבני משפחתו?
- כיצד השתנה גוליבר מתחילת הספר לסיום הספר?

הכינו:

ד"ר רחל עזוז

ד"ר איה מרבך

מחברות סדרות הספרים בחינוך לשוני: *לשון ועוד, עברית ועוד, לקרוא ועוד.*